

Тетяна Пясковська

Одне опитування очима інтерв'юерів

Цим не дуже серйозним матеріалом хочемо подякувати всім співробітникам польового департаменту за сміливість, небайдужість і креативність у роботі.

У цьому році КМІС провів дослідження, завдяки якому було винайдено багато методологічних і практичних знахідок. Це — «Глобальне опитування дорослого населення України стосовно вживання тютюну» (GATS). Попереду — багато серйозних, методологічних статей корифеїв української й американської соціології, координаторів проекту, науковців у сфері охорони здоров'я. Сьогодні ж ми надаємо можливість читачам подивитися на опитування очима тих, кому випадає, мабуть, найтяжча й одна з найважливіших частин проекту — проведення інтерв'ю.

Слово нашим інтерв'юерам.

Щодо гендерних проблем в селах

Цитата з к/ф «Москва сльозам не вірить»:
— *Средств не хватает! Мужчин не хватает!*
— *Ну, с мужчинами мы Вам вряд ли поможем...*

Вибірка у проекті була побудована таким чином, що інтерв'юеру заздалегідь для кожного до-

«Социология — наука, убеждающая в том, что даже если в обществе невозможно жить, его вполне можно изучать»

Е.Головаха

могосподарства було призначено, кого він там мав опитати — чоловіка чи жінку.

«В цьому проекті чоловіче та жіноче інтерв'ю — це закон підлості, закон Мерфі.»

«І ще, я розумію, що від нас це не залежить, але це треба теж враховувати. В нас не те, що на «десять дівчаток девять ребят», в нас в селах на одного чоловіка десять жінок»

«Так, в мене бувало, третій раз приходиш, не можеш застати вдома. Дружина каже: «немає чоловіка». Я кажу: «а то чий чобіт у Вас під дверима стоїть?» Вона каже: «то сусід».

«Ось ви мені зробили, що комп'ютер обирає, кого мені опитувати. А я ж сама хочу обрати. Я краще за нього знаю».

Ноу-хау КМІС та креатив інтерв'юерів

У цьому проекті КМІС проводив дуже велику підготовчу роботу для досягнення максимального респонс-рейту. Вибірка була адресною, тому КМІС зміг завчасно попередити респондентів щодо май-

бутнього опитування. Це надзвичайно рідкісне явище в нашій практиці. Були надруковані інформаційні листи для майбутніх респондентів, які в деяких випадках надсилав КМІС, а в деяких — колеги з областей.

У деяких – інтерв'юери творчо підходили до справи та по-своєму розпоряджалися листами:

«Я хочу подякувати! Ви дали нам таку підготовку за ці п'ять днів! Потім, нам допомогли листи, які ви нам пізніше надіслали. Саме листи нам дуже сильно допомагали. Тобто я дзвоню в двері, кажу: «Вам лист». А коли він мені вже відкрив, то він вже мій, я його вже не випущу».

Творча думка та активність наших інтерв'юерів не знає меж. Для досягнення респонс-рейту вони не зупинялися ні перед чим — навіть перед транспортними засобами:

«Я за жінкою йшов два кілометри. Вона їхала на велосипеді в сусіднє село на ферму, каже: «Я не буду зупинятися». Так я йшов за нею, вона їде повільно, що з нею можна говорити, і я йшов і тикав». Тобто натискував на клавіши (в цьому проєкті КМІС використав 110 КПК (Кишенькові персональні комп'ютери), з якими інтерв'юери ходили на опитування.

Костяна нога

Наші інтерв'юери були готові заради проведення інтерв'ю ризикувати своїм здоров'ям:

«— Головне ногу не забути вставити.

*— За цю ногу можна було в лоб отримати!
— Дивлячись від кого...»*

«А в мене навпаки було. Хлопець каже, що дасть інтерв'ю. А мама за дверима кричить, таке, я не буду казати, що. І табуретками кидає. Я кажу: «У вас що, в мамі з нервами не в порядку?» Він каже: «Не звертайте уваги».

А іноді — навіть сімейним станом:

«Приходимо до цього Колі, я кажу: «Коля, ти до нас потрапив під опитування, нам важливо дізнатися твою думку». Він пішов, у подушки зарився (я розповідаю, як це було) і сидить: «Я не буду з Вами розмовляти!» Ми його вмовляли хвилини 20, мама вже стоїть: «Іди поговори». І я вже не витримала, і кажу: «Коля, якщо я зараз зайду в цю кімнату, то ти будеш зобов'язаний зі мною одружитися». І він виліз із подушок, і каже: «Я краще з Вами поговорю».

Ставлення собак та респондентів до комп'ютерів

«На мене кинулася собака, я з сумкою. Відбилася, підійшла до хвіртки, постукала. Нікого не видно було. Тут звідкись з боку собака підбігла, гавкає. Я вже думала йти, аж тут мене хтось гукає. Я думаю: «Мабуть, хтось іде». Чекаю, відкривається хвіртка, там жінка, і тут з-за неї на мене собака великий вискакує. Добре, що я заховала комп'ютер в сумку. Собака за сумку вхопила, добре, що не пошкодила комп'ютер. Я просто в шоці була...»

А деяких жінок КПК навіть...опромінювали:

«Приголомшливий був випадок. Матір потрібно було опитати. Вона мене навіть прийняла. Я зайшла, показала КПК. І далі був жах — вона забігла

в дальню кімнату, сховалася за піч і кричала таким нестямним криком: «Вона мене опромінила, забере її звідси». Я у голови просила пробачення. Тому що вона рознесла все по вулиці, і я на цій вулиці вже не змогла взяти інтерв'ю».

«Ви хочете про це поговорити?»

Ще одне нововведення проекту GATS — телефони гарячої лінії (ГЛ), за якими працювали два співробітники КМІС. Один (Андрій Андросюк) відповідав за техніку, інша (Олександра Широкова) — за методику й душевний спокій інтерв'юерів.

Олександра Широкова, завідувач відділу контролю КМІС, працювала на гарячій лінії в цьому проекті:

«Формат ГЛ — робота з інтерв'юерами «на пряму», щоб оперативно відреагувати у складній для інтерв'юера ситуації. Цей формат роботи з інтерв'юерами на пряму допомагає уникнути ретрансляції ланцюга інтерв'юер–бригадир–супервайзер–координатор. Були затримання міліцією, коли нашого інтерв'юера попросили викласти всі документи й речі. Вона сказала, що може викласти все, крім КПК. У той момент гаряча лінія була реальною допомогою у форс-мажорі. Хоча спочатку ми не думали, що ГЛ знадобиться саме для таких ситуацій і що такі ситуації взагалі можуть виникнути.

На якомусь етапі люди втомилися. Складно працювати в полі, яке триває більше місяця, а ми працювали чотири! У той період потрібно було просто слухати інтерв'юера. Хочу висловити подяку нашим шановним інтерв'юерам за самовідданість і відвагу».